

PROLOOG

Kui nad peaksid tippu jõudma, kahaneksid nende võimalused mäe otsast elusalt naasta veelgi. Nad teadsid seda, kui üles ronima hakkasid.

Nüüd nad selle peale enam eriti ei mõtle. See teadmine uinub kusagil aju tagumises sapis, kui nende viieliikmeline rühm ronib Karakorami mäestikust mööda kitsast mäeharja ülespoole, rohkem kui kaheksa kilomeetri kõrguse Broad Peak'i tippu poole.

Nad näevad massiivset jäävoolu ja selle taga terenduvat järsunõlvalist mäe K2, mis tõuseb Broad Peak'ist veel kõrgemalegi. Rühma eesotsas liikuv mees on selle tippu juba korra jõudnud, samuti ka reas viimasena sammuv ameeriklane.

Kõige ohtlikum mägi, Annapurna, võtab ohvriks iga kolmanda inimese, kes püüab selle tippu jõuda. Aga Karakorami K2 on salakavalal kombel veelgi julmem. Ta lubab tihti end kõigepealt vallutada ja nõuab lõivu alles allatulekul. Need kaks vaprat pääsesid eluga alla tagasi.

Taevas on sügavsinine, pilvitu. Valguse ja varjude mäng joonistab välja mäe kaljunurgad. Siis ilmub maastikule väike punane täpp, veretilk Lumivalgekese piimvalgele ihule.

See voolab aeglaselt allapoole, nagu vetthüljava kanga peal, jätmata endast mingit jälge.

Üks neist märkab seda, koputab enda ees kõndija õlale ja osutab käega. Täpselt samal hetkel tardub veretilk paigale.

Neist paari tunni pikkuse teekonna võrra eespool on kanadalaste rühm. Punase jopega inimene peab sellesse kuuluma. Miski on sundinud teda alla tagasi pöörama, kuigi teised püüdlevad edasi. Aga kanadalased on kindlasti juba surmatsooni, peaaegu tippu jõudnud.

Tilk püsib kogu aeg nende vaateväljas ja poole tunni pärast võtab see selgemalt inimkuju. Allatulija on varisenud raja kõrvale põlvili, nagu silmitseks mediteerides maailma katuseharja. Punases jopes inimene on tõstnud parema käe, millega ta pigistab jääkirkat.

Vahest hakkab ta taevasse ronima.

Esimesena kohale jõudnud mees kükitab mediteerija ette maha. See on noorepoolne naine. Mees näeb hüpotermia märke, naine on hakanud paigale jäädes lahti riietuma, avanud jopehõlmad ja võtnud mütsi peast. Polariseerivad prillid on kaelussalli ära võttes maha kukkunud. Suunurkades on verist sülg. See on mägihaigus, mis sundis kanadalast enne tippu jõudmist tagasi pöörama.

Mees võtab korraks endal päikesepillid eest. Ta puudutab õrnalt naise kaela, see tundub jahe. Siis naise käsi jõnksatab. Võib-olla on see ähmastunud teadvusest johtuv kaitsereaktsioon või siis lihtsalt tahtmatu liigutus. Lök ei ole tugev, kui seda üldse löögiks nimetada võikski. Käsi langeb lihtsalt alla, aga kirka tera tõmbab mehe näole pika haava.

Mees kirub oma emakeeles: „*Perkele!*”

Ta haarab vaistlikult naise kõrist kinni.

Ta pigistab hetkelises raevuhoos kõvasti, kahe käega.

Kolm tema kaaslastest, kaks meest ja naine, püüavad teda takistada. Kaks haaravad mehel kätest, kolmas õlgadest kinni, aga neil ei õnnestu teda lahti rebida. Kõik neli näevad oma peegelpilti sureva naise silmades, mille pruuni iirise ümber on verevalumite põhjustatud punane sõõr. See on nagu täiusliku päikesevarjutuse kroon.

Lõpuks ärkab haavatud mees oma transilaadsest raevuhoost ja laseb naisest lahti. Punase jopega kanadalane variseb,

laup ees, näoli lumme, ta jääb palveasendis Karakorami julma jumalat kummardama.

Seltskonna viies liige, Ameerika mees, jälgis juhtunut veidi eemalt. Ta on esmaabitarbed välja otsinud.

Ta uurib koos naisega haavatud mehe vigastust.

„*It's not that bad,*” ütleb ameeriklane, kui on haava plaastriga katnud.

Ta tuletab oma kaaslasele meelde, et kanadalanna heaks polnud võimalik enam midagi teha. Ta oleks nagunii pidanud surema jätma.

„Ma tean,” vastab haavaga mees inglise keeles.

„Võib-olla oligi nii parem,” lausub ameeriklane.

„Unustame selle ära,” ütleb naine haavatud mehele. „Sellest pole mõtet enam rääkida.”

„Mitte kunagi,” sosistab haavatud mees soome keeles.

Ta paneb naise ulatatud päikeseprillid ette tagasi.

Rühma viimane mees põlvitab ikka veel palvetaja juures. Ta tõstab tolle korraks uuesti põlvili ja tõmbab jopeluku kinni, nii et kaelal olevaid jälgi pole näha.

Naise ikka veel avatud silmadesse on sulandunud mäetippude hüljatus.

Mees laseb surnul uuesti palveasendisse vajuda. Ta tõmbab jope karvase äärega kapuutsi naisele pähe. Jääkirka paneb ta palvetaja ette nagu ohvrianni.

Sellesse asendisse naine jääbki, võib-olla igaveseks. Kanadalased ei saa alla tulles oma kaaslase laipa kaasa võtta, hea, kui nad isegi eluga alla jõuavad.

Viieliikmeline seltskond jätkab teekonda. Tunni aja pärast jõuavad nad surmatsooni, mis kümbleb sel päeval eredas päikesevalguses.

Viimaks jõuavad nad tippu. Haavatud mees võtab välja fotoaparaadi, ameeriklane laseb endast koos tähelipuga pilti teha. Siis ulatatakse fotoaparaat talle ja teised sätivad end pildile, kõigepealt kahekaupa. Nad hoiavad enda vahel lippu, millel on mäetipult paistva maastiku värvid. Sügav

taevasinine rist lumivalgel taustal. Need on maailma katuse värvid: nende kodumaa värvid. Aga seal on mäed vaid häidised kingud, mis polegi õieti mingid mäed.

Seejärel algab teekonna kõige raskem ja ohtlikum etapp, allaminek. Nad lasevad pilgul veel kord üle Karakorami tip-pude uidata.

Aga üks neist ei saa kuidagi peast naise klaasistunud pilku, sellest peegeldunud kõikvõimsat hüljatust.

Silmis vilksatanud varju, mis oli päikese pimendanud.

Ja siis on aeg hakata alla, mägede süngesse varjudesse liikuma.

Paula lebas kõhuli köögipõrandal, nina vastu kaltsuvaipa surutud. Sellest õhkus tolmu ja mustuse lõhna.

Ta oli selle sinise- ja mustatriibulise vaiba vanaemalt kingituseks saanud, kui ta pärast keskkooli kodust ära kolis. See oli temaga kaks aastakümnet ühest üürikorterist teise kaasa rännanud. See oli lebanud ühiskorterite põrandatel, südalinna ühetoalistes, Ida-Helsingi ridaelamu kahetoalises ja tükk aega ühe toreda ja rahuliku elamurajooni uues kolmetoalises korteris sel ajal, kui Paula oli arvanud, et ta on suuteline pikaks suhteks ja pereeluks.

Sellest korterist lahkudes olid tema asjad mahtunud ühte järelkärusse.

Nüüd oli vaip ühe korra juba teistpidi pööratud. Paula ei mäletanud, millal seda viimati pestud oli. Ta lubas endale, et peseb vaiba ise ära niipea, kui ilmad lähevad soojemaks ja vaibapesukohad jälle avatakse. Või siis ikkagi mitte, ta viib vaiba siiski pesulasse. Kohe homme.

Mobiiltelefonist, mis oli Paula käest söögilaua alla lennanud, kostis vaikselt Renko häält. Mees oli ilmselt midagi korrutama jäänud, *halloo, kas kuuled, halloo, kas kuuled*, vähemalt nii see kostis, ning Paula nägi vaimusilma ees, kui tobe võis Renko niimoodi hallootades välja näha. Ta oli vait ja liigutas parema jala varbaid. Siis pööras ta ettevaatlikult pead. Tundus, et kõne kestab seal laua all ikka veel edasi.

Pagana Renko, lõpeta nüüd juba ometi, mõtles Paula. Ta pilgutas silmi, et neisse kogunenud vesi hajuks, enne kui see pisarateks muutub. See veel puudus, et nutma hakata.

Ta ajas end neljakäpukile. Jalad tundusid jälle täiesti tavalised, omad tuttavad jalad, millele võis loota. Ta küünitask telefoni järele, Renko hääl kostis jälle, aga vaiksemalt kui varem, tundus, et nüüd räägib ta kiiresti kellegi teisega, kuid hoiab telefoni siiski kõrva ääres juhuks, kui sealt lõpuks ometi midagi ka kuulda peaks olema. Paula katkestas kõne ja lülitas telefoni välja, ning julges alles seejärel sügavalt ja valjult hinge tõmmata.

Ta peaks varsti tagasi helistama. Mingi pisiasja pärast Renko teda küll vabal päeval tülitama ei hakkaks.

Eelmisel sügisel hakkas Renko püsivalt Paula alluvuses töötama, ja see oli juhtunud Paula enese palvel. Samamoodi Paula palvel oli ülemus jätnud enda teada selle, et just Paula oli soovinud Renko tema rühma üle toomist. Renkole ei tasunud anda mingit põhjust uhkeks minna – see mees ei vajanud rohkem enesekindlust, pigem vastupidi. Renko-sugused inimesed hakkavad vigu tegema, kui ennast liialt usaldavad. Seda oli eelmisel suvel juba nähtud, kui mees sattus puhtalt omaenese rumaluse tõttu merekonteinerisse vangi ja pääses vaid napilt uppumissurmast.

Paula tõusis püsti ja lasi endale kraanist klaasi külma vett. Sel moel oli ta lapsest saadik kõikidele ebamugavustele reageerinud. Põhjuseks oli tema isa, kes oli pakkunud vett ravimiks kõikidele võimalikele probleemidele. *Kas kõht valutab? Võta klaas vett. Kas pea valutab? Võta klaas vett. Kas tuju on kehv? Võta klaas vett.* Küllap oli isa nii teinud puhtast nõutusest. Pärast Paula ema surma oli isa jäänud üksi kahe väikese lapsega ja ta oli selleks kasvatustööks täielikult ette valmistamata. Täpipealt neidsamu sõnu oli isa ise hiljem pärast paari klaasi viskit vabandaval toonil kasutanud: *kasvatustööks täielikult ette valmistamata.*

Sellest pole midagi, oli Paula vastanud. Aga ta ei olnud seda mõelnud. Sest oli ikka küll, üht-teist, paljutki.

Paula jõi pool klaasi tühjaks ja sirutas siis keha, tõusis kikivarvule ja küünitas käsi sirgelt üles. Sõrmeotste ja lae vahele jäi kümme sentimeetrit maad. Ta langetas käed aeglaselt põranda poole ja võttis pahkluudest kinni. Lihased tundusid kanged, eriti parema jala sääär tõmbus pingesse, ja korraks pelgas Paula juba, et variseb uuesti maha.

Haigushoog, või mis tahes see oli olnud, oli nüüd möödas. Selleks korraks.

Paula lülitas telefoni sisse ja valis viimase kõne numbri.

„Tere,” ütles Renko. „Kas su telefonil on midagi viga?”

„Kas su enda omal on?” küsis Paula kähku vastu. „Mina kuulsin sind küll, aga sina mind ilmselt mitte?”

„Sealt kostis ainult mingit imelikku kolinat ja siis jäi kõik vaikseks,” ütles Renko. „Ma püüdsin äsja uuesti helistada, aga kõne läks kõneposti.”

Paula oli laua tagant samal ajal püsti tõusnud, kui telefonile vastas, ja korraga oli ta juba põrandal. Kolinat oli tekitanud tool, mida ta oli kukkudes kogemata jalaga löönud.

„Äkki on liinidel mingi probleem,” jõudis Paula öelda, enne kui talle meenus, et enam polegi mingeid telefoniliine, vaid läbi õhu liikuvad signaalid. Aga Renko ei takerdunud sellesse selgitusse, vaid asus õnneks asja juurde.

„Meil on siin kahtlane laip, või õieti surm. Ma mõtlesin, et sa tahad seda ise värskelt näha. Kuigi ega see enam kuigi värskelt olegi, ma ütleksin, et see on kogu öö metsas olnud, ehkki ma pole muidugi mingi kohtuarst. Kes pole, muide, ikka veel kohale jõudnud, me Karuga oleme siin varsti juba tund aega olnud. Seda pole veel isegi alla võetud.”

„Mida?”

„Nojah, vähemalt pool tundi oleme siin tõesti juba passinud ja ilm on ka päris külm, mere poolt puhub kõva tuul. Pole seda kevadet veel eriti õhus. Kuigi metsa all hakkab üht-teist sinist juba silma küll, ja ma ei pea silmas neid mundri-mehi, kes siia esimesena kohale jõud...”

„Mida ei ole alla võetud?” lõikas Paula tema jutule vahele.

„Mida? Laipa muidugi. Seal polnud enam midagi päästa. Kiirabi käis ainult tõdemas, et pole midagi teha. Ma mõtlesin, et sa tahad seda näha nii, nagu see leiti.”

„Keegi on end metsas üles poonud. Nii et tegemist on enesetapuga,” ütles Paula juba veidi ärritunud. Kas Renko oli tõesti helistanud ainult enesetapu pärast?

„Nii see esimesel pilgul paistab. Aga siin on siiski midagi imelikku,” ütles Renko.

„Kas seda ütleb su vaist?” küsis Paula.

Renko hakkas naerma. Ta tundis Paulat juba piisavalt hästi, et tabada iroonilist varjundit tema hääletoonis. Siis ta kõhatas ja tegi lühikese pausi, mille lõppu oodates läks Paula esikupeegli ette, et uurida, kas tema välimuses on pärast kukkumist midagi teisiti.

„See on vana naine,” ühmas Renko lõpuks.

Paula nägi peeglist enda spontaanset imestust.

„Kui vana?” küsis ta nüüd juba huviga.

„Kindlalt üle seitsmekümne. Ma ütleksin ta kohta memmeke, kui ta tänaval vastu tuleks.”

Vanad naised ei poo ennast metsas üles, mõtles Paula. Ta kergitas õlga, et telefon paigal püsiks, ja hakkas lühikese säärega kummikuid jalga tõmbama. Telefon libises jalatsiriivuli võrede vahelt põrandale. Paula kirus ja kuulis, kuidas Renko hakkas jälle vaikselt hallootama: *Halloo, kas sa kuuled?*

„Kuulen!” hüüdis Paula telefoni riivuli alt välja õngitsedes. „Kus te olete?”

„Meri-Rastilas!” hüüdis Renko just sel hetkel, kui Paula telefoni uuesti kõrva juurde tõstis.

„Pole vaja karjuda, nüüd kostab jälle. Ma hakkan kohe tulema.”

„Helista, kui lähedale jõuad. Pane soe jope selga.”

Paula heitis vaistlikult pilgu oma nagis rippuvatele pleekinud jopedele.

Ta polnud kindel, kas ta polnud Renko õhutuses mitte irooniat kuulnud.

2

Vähemalt kevade saabumise osas oli Renkol õigus olnud. Õhus polnud seda tunda, aga tervisespordiraja ümbruses oli siin-seal näha valgeid ja siniseid täpikesi, kevade esimesi visasid ülaseid ja sinililli.

Loodusrada paiknes merre tungival neemel, kus kasvas ilus vana mets. Paula oli Renko nõuandel jätnud oma auto kõrvalteele, mis oli tõkkepuuga suletud.

Rajal tuli talle vastu eakas paar. Tõsise ilmega mees jäi Paulat nähes seisma, naine piilus ärevalt selja taha.

„Ei tasu edasi minna, tee on kinni pandud,” ütles mees.

„Pole hullu, ma olen politseist,” kostis Paula ja hakkas sedamaid oma sõnu kahetsema.

„Mis siin juhtus?” küsis naine kohe uudishimulikult. Paar ei osutanud vähimatki kavatsust talle teed anda, nii et Paula pidi rajalt kõrvale metsa astuma.

„Olukord on politsei kontrolli all,” ütles ta rahustavalt ja manas näole krampliku naeratuse, enne kui pressis end raginal läbi väikese võpsiku, et paarist mööda minna.

Künklik rada tõusis väikesele kingule ja keeras siis raagus puuvõrade tagant paistva mere poole. Politsei eralduslint oli tõmmatud kahe pihlaka vahele. Kui Paula kummardudes lindi alt läbi läks, kuulis ta, et Renko kutsub teda. Metsas, umbes viiekümne meetri kaugusel rajast, paistsid kaks valget kaitserõivaste kapuutsi.

Paula võttis seljakotist tunked ja muud kaitsevahendid ning pani need selga, enne kui rajalt kõrvale astus ning Renko ja Karu poole minema hakkas. Tema kummikud vajusid läbi-märgadesse samblamätastesse. Sel talvel oli erakordselt palju lund olnud. Pealegi oli öösel nii kõvasti vihma sadanud, et see oli Paula korraks lausa üles äratanud. Kui see oli kuriteopaik, on tõestusmaterjali leidmine tõeliselt keeruline. Seda juba vähemalt püüti koguda, sest ühe suure vana kase all kükitasid kaks valges rõivastuses kriminalisti. Samas märkas Paula ka poodut ja jäi seisma.

See vaatepilt mõjus alati ängistavalt, olgugi et see oli juba teab mitmes kord. Ehkki tõtt-öelda oli eelmisest korrast möödas juba aastaid, kuna kriminaalkomissari ei kutsutud tavaliselt sündmuskohale, kui tegu oli enesetapuga. Aga end üles poonud inimene mõjus alati ühtemoodi lohutamatu: see oli nagu lahtine lõngajupp, mida omastel ei õnnestunud üldjuhul kunagi kuhugi kinni siduda.

Surnukeha rippus õhukese oranži nailonkõie otsas, mis oli paar korda ümber kaseoksa tõmmatud. Kõie teine ots kadus kuskile puu taha.

Naine oli väikest kasvu ja tal olid seljas punane tuulejope ja -püksid. Sellest hoolimata ei olnud laipa teerajalt märgata, see jäi puutüvede ja käänulise maastiku taha peitu. Ohvril olid jalas mustad Nike'i botased, sellised, mis olid mõne aasta eest varateismeliste seas popid olnud.

„Mis sa arvad?“ alustas Renko, aga Paula sundis ta kätt tõstes vaikima. Ta astus laibale aeglaselt lähemale ja peatus iga sammu järel, et ümbrust uurida. Piisavalt lähedale jõudes ta taipas, miks Renko oli ta kohale kutsunud.

Laiba all maas olevatel samblamätastel ei paistnud mingeid jalajälgi ja läheduses polnud ka midagi sellist näha, mille peale naine oleks võinud astuda, et ulatuda kõit oma kohale panema. Lisaks rippus ta liiga kõrgel. Naine oleks pidanud metsa vähemalt kõögijäri või mingisuguse redeli kaasa võtma, et üles pääseda, kuna tema jalataldade ja maapinna vahele jäi

umbes meetri jagu maad. Ilmselt ei olnud esimesena kohale jõudnud just selle pärast kadunukest puu otsast maha võtnud.

Kadunu suhtes ei olnud austusväärne jätta teda rippuma hetkegi kauemaks kui hädavajalik. Aga kuna ohvrit ei olnud alla võetud, otsustas Paula, et see võib vähemalt kohtuarsti tulekuni oma kohale jääda.

„Noh, mis sa arvad, kas memm ronis ise puu otsa?” küsis Renko.

Karu tõmbas suu kriipsuks ja vahtis Renkot vihaselt. Paula rahustas teda pilguga.

„Miks laipa ei ole alla võetud?” küsis Paula.

„See oli juba kivikõva, kui kiirabi siin käis. Kiirabiarst ütles, et nad ei tahtnud sündmuskohas rohkem jälgi maha tallata. Ta ise pidas seda ka kahtlaseks.”

„Ah et see ei olnudki siis ainult sinu terane järeldus?” torkas Paula. „Kes siin peale kiirabitöötajate ja teie veel on käinud?”

Renko sõnul leidis laiba kella seitsme ajal hommikul üks möödakäija, kelle koer oli teerajalt eemale jooksnud ja haukuma hakanud. Ta oli pärast laiba leidmist kohe rajale tagasi läinud. Välipolitsei oli ala lihtsalt eristanud ja jäänud seda valvama seni, kuni kriminalistid kohale jõudsid.

„Ja meie tulime ka otsekohe. Isegi hommikukohv jäi pooleli,” ütles Renko.

„Oh sa vaene väikseke,” pomises Karu.

„Mida sina sellest arvad?” küsis Paula Karult.

„Esiailgu veel mitte midagi,” ütles Karu. „See võib vabalt ka enesetapp olla, imelikumaidki asju on nähtud.”

„Nagu näiteks mida?” küsis Renko.

„Riietuse põhjal võis ohver olla täiesti tavalisel jalutuskäigul,” jätkas Karu Renkost välja tegemata. „See tähendab muidugi juhul kui ...”

„Juhul kui tegu on sellega, et teda on rünnatud,” ütles Paula ja noogutas. „Kas ümbrusest on mingeid jälgi leitud?”

„Me oleme püüdnud võimalikult vähe jälgede peal talluda, et tõestusmaterjali mitte mätastesse pressida,” kostis Renko. „Aga üks asi on siin küll kummaline. Või õigemini teine peale selle, et ohver ei oleks saanud omal jõul sinna üles pääseda. Kuigi mine sa tea, äkki ma alahindan vanade naiste füüsilisi võimeid. Ka minu enda vanaema ...”

Paula ei kuulanud teda enam, vaid vaatas sinnapoole, kuhu Karu osutas. Umbes viie meetri kaugusel poomispuust oli väike hele hunnik, mis nägi välja nagu liiv.

„... ja mõlemas käes oli pohli täis ämber,” ütles Renko.

„Kellel?” küsis Paula.

„Vanaemal,” vastas Renko.

Paula ei vaevunud isegi mühatama. Ta vaatas hoopis hoollega ette, kuhu jala paneb ja astus mõned sammud liivahunniku poole.

Kuhi ei olnud kõrge, pigem madal lasu kui hunnik. See võis vihma käes veidi vajunud olla, aga tundus ka, et seda on laiali aetud. Liiva pealmine kiht oli jõudnud juba ära kuivada. Paula kükitas maha ja võttis kuhjast peotäie liiva. See oli peen, valge ja sile liiv, mitte ükskõik kust kaevatud kruus, vaid otsekui päikeserannalt toodud.

„Vuugiliiv,” ütles Renko. „Või vähemalt paistab seda-moodi.”

„Kust sa tead?” imestas Paula.

„Proua tahtis eelmisel suvel plaadid välja vahetada. See oli üks suur jändamine. Meil on veel praegugi poolik kott just sellist liiva kodus.”

Renkol võis õigus olla. Igal juhul tundus kuhi peeneteralist liiva keset talvest räsitud märga ja paljast metsa ebaloomulik. Kuigi samas polnud mingit põhjust oletada, et see liivakuhi kuidagi kaseoksa küljes rippuva kadunukesega seotud on.

Kui see välja arvata, et mõlemad olid vales kohas.

3

Paula vaatas tagasihoidlikus korrusmaja korteris uudishimulikult ringi. Korter asus ainult poole kilomeetri kaugusel neemest, kust laip oli leitud.

Elutoa sisustus oli vanainimesele omane: kulunud, kuid puhas sametkattega diivan, selle ees paljas laud, mille peale oli pandud teleripult. Põrandal ei olnud vaipa, arvatavasti selleks, et oleks lihtsam koristada. Magamistoas oli Paula juba käinud ja see nägi samasugune välja, toas olid ainult voodi, öökapp ja tool, vaipa polnud.

Naise isik oli kiiresti tuvastatud pärast seda, kui kohuarst kohale jõudis ja laip puu otsast alla võeti. Punase tuulejope taskust oli peale naise koduvõtmete leitud ka Helsingi ühistranspordi kaart. Renko oli välja selgitanud, kus liiguvad lähimad piletikontrolörid ning kaardi kiiremas korras neile uurida toimetanud. Kaardi abil saadi teada selle kasutaja isikukood, mis vastas üles poodud isiku eale ja soole.

Rahvastikuregistri andmetel oli 80-aastane Kaarina Alanne elanud selles korteris üle kahekümne aasta ning tal ei olnud omakseid ega muid lähedasi inimesi.

Mitte kedagi, kellele surmast teada anda.

Aga ega see nii ebatavaline olnudki. See riik on üksildasi vanainimesi täis, mõtles Paula. Kuid see ei muutnud asja sugugi vähem kurvaks.

Renko kolistas köögis, hääle järgi avas ja sulges ta kapi- uksi. Paula aga suunas oma tähelepanu raamaturiiulile. See oli niisugust sorti riul, mida ei osetudki tegelikult raamatute jaoks, vaid mis täideti pulmapiltide, lapselaste koolipiltide ja suvalistelt välisreisidelt pärit odavate suveniiridega. Viimati mainitud leidis selleski riulis: kreekapärane taldrik, punane mask ja flamenkotantsija pildiga lehvik. Aga pilte polnud seal ühtegi. Klaasvitriini oli asetatud hõredalt vaase ja väike kohviserviisi. Mõnel raamatute päralt oleval riulil oli kirju valik teoseid, suurem osa neist ilma kaanelehtedeta ja mingisuguse raamatuklubi odavad väljaanded. Need oleksid vabalt võinud pärineda mõne kirbuka tasuta jagatavate asjade nurgast.

Tundus, et vähemalt oma viimased aastad oli Kaarina Alanne elanud tagasihoidlikku ja vaikset elu. Ei oleks selleski midagi enneolematut, kui ta oli soovinud ise oma elupäevad lõpetada ja vältida võimalikke kannatusi: vaevarikast ja üksildast lõppu mõne haigla krooniliste haiguste osakonnas või dementsena hooldekodus.

„Kas sina pesed jogurtitopse?” küsis avatud köögi nurga tagant piiluv Renko.

„Ma ei söö jogurtit,” vastas Paula.

„Kaarina Alanne sõi küll. Ja pesi. Siin on vist küll sadu topse.”

Paulas tekitas meeleliigutust mõte sellest, kuidas see vana naine oli alati pärast jogurti söömist topsi korralikult ära pesnud ja pannud selle siis kappi ootama kasutust, mida kunagi ei tulegi, nagu naine ilmselt isegi teadis. Arvatavasti oli ta alati nii teinud ega suutnud loobuda tavast, millele oli algselt võinud isegi täiesti mõistlik põhjus olla.

„Mida sa veel leidsid?” küsis Paula ja läks ka ise kööki.

Laua peal oli pruunides toonides vakstu ja selle peal rist- sõnaleht, mis oli avatud poolelijäänud ristsõna koha pealt. Ristsõna oli lihtsamat sorti, selline, mida võib täita ajaviiteks ilma erilise pingutuseta. Kaarina Alanne oli jõudnud ära

lahendada vasakul alumises nurgas kaks klassikalist vihjet: CHAPLIN vasakult paremale, LADD ülevalt alla, OONA ja ALAN ristusid N-tähe juures. Alanne pastakaga kirjutatud tähed olid ümarad ja ühtlased.

„Midagi niisugust siin igatahes küll ei ole, mis seletaks, kuidas Kaarina puu külge rippuma sattus,” ütles Renko. „Ainult toidunõusid, toidupoe kviitungeid, ravimeid.”

„Mis ravimeid?”

„Ma pole neid veel lähemalt vaadanud,” vastas Renko ning osutas purkidele ja karpidele, mille ta oli tõstnud tööpinnale kohvimasina kõrvale. Paula võttis neist ühe kätte.

„Buprenorfiin,” luges ta sildilt. „See on kange valuravim.”

„Kas sellega ei saaks lihtsamalt oma elupäevi lõpetada kui köiega metsas?” imestas Renko.

Paula ei tundnud seda raviainet täpsemalt, kuid mõtles samamoodi. Ta heitis pilgu teisele purgile: Exemestane. Ta võttis kummikinda käest ja sisestas selle nime telefonis internetiotsingusse.

„Exemestanet kasutatakse kaugelearenenud hormoon-sõltuva rinnanäärmevähi raviks pärast menopausi,” luges Paula valjult telefoniekraanilt.

„Kaarina oli seega väga haige,” ütles Renko.

„See annaks igatahes motiivi enesetapuks,” tõdes Paula.

Aga mitte sellisel moel tehtule, lisas ta mõttes.

4

Tere, Paula!

Ma märkasin, et su eelmistest füüsilistest katsetest on juba veidi üle kolme aasta möödas. Ole hea ja aja see asi korda, kui aega leiad.

Pena

Paula vahtis veidi aega seda e-kirja ning läkitas selle siis prügikasti. Kuid ta võttis selle sealt kohe uuesti välja ja vastas ülemusele, et broneerib otsekohe aja.

Seda ta ülemusele ei maininud, et enne katseid tuleb tal mingi ootamatu takistus, mis sunnib asja edasi lükama. Paula füüsiliste katsete tulemused olid alati olnud suurepärased, nii et vaevalt ülemus tal kohe kratist kinni haarab.

Aga mitu korda õnnestuks neid edasi lükata, ilma et min-geid tagajärgi oleks?

Paula kompas vaistlikult paremat sääremarja. See tundus normaalne. Aga sõrmedes oli mingisugune kummaline kihe- lus. Või kujutas ta seda ainult ette? Paula vaatas oma kätt, nagu võiks see vaenlane olla.

„No nii,” ütles Hartikainen tema selja taga nagu vana- peremees kunagi. „Siin on nüüd seda infot, kui huvi pakub.”

Hartikainen oli võtnud kokku kogu kiiresti saadaval oleva teabe Kaarina Alannest. Seda polnud just palju.

Alanne oli sündinud Helsingis ja jõudnud kõigest nädal aega enne surma tähistada ümmargust 80. sünnipäeva. Kuid tema korteris polnud Paula näinud ühtegi õnnitluskaarti ega lilleõit. Lähedasi sugulasi naisel ju polnudki, aga kas siis tõesti ka mitte tuttavaid, kes oleksid teda meeles pidanud? Võib-olla ei olnud naine haiguse tõttu jaksanud juubelit tähistada ega seda ka kellelegi maininud.

Alanne ei olnud kunagi abiellunud ega lapsi saanud. Tema ainuke vend, kes oli temast viis aastat vanem, oli juba parkümmend aastat tagasi surnud. Kõige lähedasemad elus olevad sugulased olid kaks nõbu. Alanne oli töötanud sotsiaalvaldkonnas, viimati vanurite hooldamise alal, enne kui jäi pensionile. Ta oli elu jooksul elanud viiel eri aadressil Helsingis, neist neljal üksi pärast lapsepõlvkodust lahkumist.

„Vaat selline elu siis. Ei jäänud suurt midagi, mida pajatada,“ kostis Hartikainen.

„Võta nende nõbudega ühendust,“ ütles Paula.

„Juba võtsingi,“ lausus Hartikainen enesega rahulolevalt. „Nad polnud Alannest vähemalt kümme aastat midagi kuulnud.“

„Mida nad temast rääkisid?“

„Ei midagi sellist, mida me juba ei teaks. Ta oli eraklik inimene, ei võtnud ühendust, elas terve elu üksi. Nii palju kui nemad teavad.“

„Keegi peab teda ju ometi tundma,“ ütles Paula. „Äkki Renko leiab midagi.“

Renko oli jäänud naabrite uksekellasid helistama, kui Paula jaoskonda läks. Maja elanikkond oli tundunud eakas. Ilmselt sai Renko memmekestega enam kui küll kohvi juua. Paula teadis, et ühel viisakal ja jutukal noormehel õnnestub eakad proudad temast palju hõlpsamalt jutusoonele saada.

„Kuis Tallinnas läks?“ küsis Hartikainen.

Nii otsekohene uudishimu üllatas Paulat. Ta ei olnud enda teada oma viimasest ülelahesõidust kellelegi rääkinud. Kas jaoskonnas oli keegi tema käimiste kohta klatšinud?

„Mis seal ikka, ilus linn,” ütles Paula nii pealiskaudselt, kui suutis.

„Sul on vist küll mingi hea põhjus seda vahet saalida,” kostis Hartikainen.

„Kust sina tead, et ma seda vahet saalin?” küsis Paula teravalt.

„Sa unustad, et ma olen politseinik,” vastas Hartikainen, kellele see jutt näis nalja tegevast. „Ei maksa kohvituppa Eesti šokolaadi tuua või trenniriideid Kaubamaja kilekotis kanda, kui tahad oma reisirid enda teada hoida.”

Paula oleks tahtnud keelde hammustada. Ta võis ju olla kompetentne kuritegude lahendamisel, aga talle polnud pähegi tulnud, et keegi märkab tema kilekotte – ega ta ju ise ka töökaaslaste elu vastu huvi tundnud, vaid ainult selle vastu, et kõik oma tööga hakkama saaksid.

„No mis sa nüüd pahurdad,” ütles Hartikainen. „Ma oskan saladust hoida küll. Vaata ainult, et ma oleksin esimene, kellele salapärasest härra Tallinnat tutvustatakse.”

Paulal läks veidi aega, enne kui ta taipas, mida Hartikainen silmas peab. Siis muheles ta kergendatult ja püüdis manada näole veidi häbeliku, kuid samas kelmika ilme.

„Oih, vahele jäin,” ütles ta.

„Minul ei jää midagi märkamata,” kostis Hartikainen onulikult. „Ära muretse, ma ei räägi kellelegi. Ma tean väga hästi, millised nad olla võivad.”

„Nende” all pidas Hartikainen ilmselt silmas teisi politseinikke, kes võiksid ülemust eesti kavaleri tõttu nõökima hakata. Kuigi Paula kogemuste põhjal oli Hartikainen ise esimene, kes hakkas teiste suhtesõlmede kallal aasima.

„Aga räägi nüüd ometi midagigi,” jätkas mees. „Vana lahutatud mees januneb erootika järele.”

Selle peale Paula juba turtsatas ja vaatas enda ümber ringi. Avatud kontor oli tühi. Karu oli ilmselt alles sündmuskohal, kus kriminalistid ikka veel oma tööd jätkasid, nagu ka Kaarina Alanne korteris.

„Mida sa teada tahad?” küsis Paula õrritavalt, mis polnud talle sugugi omane.

Ta imestas, et Hartikaist ei ajanud sugugi hämmelduma see vestlus, mida ei peetaks kunagi, kui tegu tõesti Paula kallimaga oleks. Ent Hartikainen paistis oma salapolitseiniku töö ja justkui paljastatud saladusega nii rahul olevat, et ei märganudki, kui erandlikult Paula käitus.

„Las ma mõtlen,” ütles Hartikainen. „Tume või hele?”

„Tume ja tuline,” vastas Paula ja mõtles Tallinna era-
kliiniku arsti, heledapäise, kõhetu ja vaikse mehe peale, kes teda iga kord oma vesiste ja nukrate silmadega tõsiselt vaatas.

„Ohoh!” hüüatas Hartikainen. „Ja sina oled hele ja jahe. See on ju *match made in heaven*.”

„No nii, nüüd aitab,” ütles Paula teeseldud piinlikkusega. Tema sõrmed olid jälle kihelema hakanud. Telefon helises, õnneks, sest see katkestas Hartikaise katsed Paula väljamõeldud meessõbra kohta veel midagi teada saada. Helistaja oli Renko, kes palus, et Paula uuesti Ida-Helsingisse läheks.

Kaarina Alanne asjad olid leitud.